

מסורת הש"ס

(א) ברכות טז, ג. [א] [פסחים עד.], א) [קידושין כ סוטה מה. ערכין ל:], ד) מעילה י: [כריתות יב. [מקואות פ"י מ"ו], ט) לעיל כ. קידושין לג, ו) פאה פ"ח מ"ה, (ו) [מספסת פ"ו ה"ב], (ח) [לפנינו אימא היינו וישבין לפני ר"מ], ט) [ועי' רש"י פסחים עד. ד"ה רבי ישמעאל], י) ס"א, (כ) [בסוכות מה.], (ל) [נדבכים טו.], (מ) [נצי"ב, ו) [בבביתו יסותנן: ממש שמי סעודות], (ס) כ"א: [המקום, ט) [פאה פ"ח מ"ו],

הגהות הב"ח

(א) גמ' בשמי רביעיות של יין (מדעשין סולי הא) תלמי' ותי' ס"ד פ"א חטי:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הריני כבן עזאי וכו' והיה אושר כל הבבוי ישראל וכו'. כנורות נח ע"א: תוס' ד"ה מאי אושרי? וכו' דקים היה להש"ס. כעין זה תוס' בשבת דף ט ע"ב ד"ה הא ק' ושי"ר:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה עוכלא שמעית. י"ב ורשב"י כתב ממשות. (כ"ה) בשב"ס כ"ב ז' א' ד"ה ועוכלא ועי' פ"ט ב' ד"ה תומין: [ב] שם בשב"ס. י"ב ז' ז' סגלוג: (והוא) סוד"ה ואלי"ם מה"ד. ולעיל. הוא חלי לוג. גל"ג. (וכתי'ם) גיושלמי פ"י מדרומות והציאו היר"ש שם מתנתי (ח):

רבינו חננאל

יפרקין ההוא בבשיל ולא בשיל. אמר רבא הריני כבן עזאי בשוקי טבריא. פי' רבא משתבח ואמר הריני [ידוע] בחכמה (ידוע) בעירובי כמו שהיה בן עזאי ידוע בחוכמתו בשוקי טבריא. שאלו ההוא מרבנן שיעור תפוחין בעירוב כמה. א"ל רבא וכי מערבין בתפוחין. א"ל ההוא מרבנן ולא, והתנן במס' מעילה פרק רביעי ד' האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה כבבאי פ"ר. ובמזון שתי סעודות לעירוב. קתני מידת כל האוכלין ואפי' התפוחין נמי בכללן שגם הם אוכלין הן. ודחאו רבא הא אמר ר' יוחנן אין למירין מן הכללות. כלומר האי דקתני כל, לא דווקא הוא. ואמרנן לאו (מכלל) [מכל] אלא מדקתני ובמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה לטמא טומאת אוכלין, והני נמי בני טמויי נינהו ללמד דווקא קתני. ולא מצא רבא תשובה. ופי' רב נחמן תפוחין בעירובין [בבבן]. וכן הולכת. ומותב עליה מיהא דתני בפאה בפרק האחרון בירושלמי, וקורב לעיני' הוה בספרי דבי רב. ריש בן אלעזר אומר עוכלא תפוחין וליטרא ירק.

בשיל ולא בשיל. קטיל גברא: איכא דאמרי אמר רב המנונא כו' והא חזינן אינשי דאכלי ולא מייסי הסם בבשיל ולא בשיל. כי קאמר רב המנונא אין מערבין בבשיל ולא בשיל: אצי ספי. בכירה מקום שפיתת הקדירה: ועבדי סוד סוד.

עד שנימוח וכשהוא רותח דומה

כמשמיע קול זה תוך תוך י:

הריני כבן עזאי בשוקי טבריא.

יומא בדיחא הוה ליה לבבא ואמר להו

לתלמידיו השתא צ"ל דעתאי והריני

מוזמן להשיב במריפות לכל מי שישראלני

כבן עזאי שהיה דורש בשוקי טבריא

ולא היה צימיו עוקר הרים כמותו

י' והיה אומר * כל חכמי ישראל לפני

קקליפת השום חוץ מן הקקת הזה[י]:

לפסול אם הגווי. אם אכל אוכלין

טמאין אע"ג שאין אוכל מטמא אדם

בגוגע אי אכלי מייניהו חצי פרס

דהיינו שני זליס נפסל מלאכול

בתרומה כדתנן בפירקין דלקמן (דף

פג.) וחצי חזיה לפסול את הגווי.

חזיה היינו פרס ל' פרוסה וחצי

חזיה היינו חצי פרס: אלא משום

דסני. עירוב דומיא דטומאת אוכלין

דמשמע כל שהוא מטמא טומאת

אוכלין יש לו מזון שמי סעודות חזי

לעירוב ותפוחין בני טמויי נינהו:

ר' שמעון בן אלעזר. במעשר עני

שמחלקו לעניים הרבה על הגורן

קאי וקאמר אין פוחתין לעני בגורן

מכאי שיעור דכתיב^ו ונתת ללוי לגר

ליתום ולאלמנה וצ"ר מהכי לא הוי

נתינה: **עוכלא**. [א] שמעית [ב] שבליטרא

וליתרא הוא לוג: וכן לעירוב. דחלק

עני בגורן נמי מזון שמי סעודות

היא כדאמר לקמן: ה"ג והני נמי

ניסוי כאפרסקין. ותיסגי בחמשה:

חשיצי. ואמרין לקמן^ו כל שהוא ליפתן

כדי לאכול זו אלמא לאו ממש

סעודות^ו דליהו כולה סעודתא מההוא

מינא צעינן אלא כל מידי לפוס

חשיבותיה איסן ליפתן שאדם רגיל

ללפת זו את הפת [שיעורו כדי ללפת

זו את הפת] לשתי סעודות ואס

דבר הרגיל לבא בקינוח סעודה הוא

שיעורו ככדי שאדם רגיל להציא

קינוח לב' סעודות: שרי ליה מרי.

ימחול לו אדוניו^ו על דבר זה לרבי

מנשיא: דאנא אמרימא ניהלי.

להא דאמר רב וכן לעירוב אמתת^ו

דמפפר ואילי והוא אגמריה לגורס^ו

בר דרי אצרייתא: אין פוחטין לעני

בגורן. ממעשר עני אס יש לו הרבה

לחלק וצאו עניים הרבה והוא מחלק

לכל אחד אל יפחות לו משיעור זה

דמתינה צעינן. והתס^ו קתני היה לו

דבר מועט נותן לפנייהו וסן מחלקין

ציניה: מחאי קב חישין. ואס שעורין

קב ואס כוסמין קב ותמלה: דצילה.

לאחר שנדרסין צעיגול קרי להו

דצילה ושזב אינו מוכר במדה אלא

במשקל: פרס. חצי מנה: ומאי אולמיה דהאי מהך. דאיפקד רב יוסף ארצ מנשיא דאמר אצרייתא צמאי דאיירי מתניתין לא איירי צרייתא ולא סתמן אהדדי הני שיעוריהו צהכי והני שיעוריהו צהכי: לאו צני איניהו נינהו. וסצירא ליה לרב יוסף דאין מערבין צהן הלכן וכן לעירוב לאו עלה אמתר: אלא משום דקתני חצי לוג יין. דהיינו שמי רביעיות ושמעינן ליה לרב גבי עירוב נמי דקאמר הכי: **סעודה מהאי**. צ' אוכלין מצטרפין לעירוב אכל ג' וד' דליכא סעודה מכל חד לא: יין כדי לאכול זו. לשרות זו פת מזון צ' סעודות: **חומץ כדי**

לעצל זו. צצר מזון צ' סעודות: כדי לאכול צהן. ללפת צהן את הפת דצ' סעודות: הסס. דקתני יין כדי לאכול זו: **בחרמא מנושל**. קאמר דחשוב ללפת זו אכל חמרא בעלמא צעינן להיות זו שמית צ' סעודות והיינו צ' רביעיות: **מזון צ' סעודות** יק. שכל הסעודה מן הירק: **ירק הנאכל לב' סעודות**. צפת: **צערדיסקא וצא אדם אחד לפניו**. בשבת מחוץ לתחום על ידי עירוב שעירצ ממקומו לטיבציען והיה ערדיסקא באלפים אמה שבין עירובו לטיבציען: **והושיבו ר' מאיר דצ' אמוס**. ואסר לו לבאש ולזוז ממקומו מד' אמותיו שהיה עומד צהן בצעת שאלה דקסבר לאו עירוב הוא וגמלא יוצא חוץ לתחום בלא עירוב ותנן לקמן צפ' מי שהוציאוהו (דף מה.) אין לו אלא ד' אמות: עלין. לא חשיצי ורעיס לאכול:

בבל מערבין פרק שלישי עירובין

במ.

במאי אולמיה דהאי מהאי. נראה לפרש * דקים ליה להש"ס דרב יוסף לא שמעיה דרב אמתני' בפירוש אלא משום טעם דקדק רב יוסף דאמר רב אמתני' ולהכי קאמר מאי אולמיה דהאי מהאי מאיזה כח צא לדקדק ומשני משום דקתני מתני' חצי לוג יין ואמר רב מערבין בשמי רביעיות יין

והך מילתא לא אמר רב בפירוש אלא מכללא דההיא דוכן לעירוב איתמר א"כ שמע מינה דוכן לעירוב אמתני' איתמר דאי אצרייתא מנא ליה דסבר רב מערבין בשמי רביעיות יין דהא פשיטא דאין ללמוד זה מזה מדלא אמר כל שיעורי עירוב כשיעורי מתנות עניים: **חומץ כדי למבא** בו. היינו רביעית כדאמרין בפרק הדר (דף סה.) וליקנו להו רביעתא דחלא בחציצא:

והושיבו ר' מאיר בד' אמותיו. חוץ לעיר היה דבעיר

היה מהלך את כולה כדאמר בני שהוציאוהו (דף מה.) אי נמי סבר לה כרבי יהושע דאמר אין לו אלא ארבע אמות ואין לומר משום דרבי מאיר קניס שוגג אטו מויד דהא בדאורייתא לא קניס ואית ליה בפירקין (דף לה:) דתמומין דאורייתא ועוד כיון דחשצין כל העיר כארבע אמות אפילו במויד נמי מהלך את את כולה דמויד נמי אית ליה ארבע אמות. בתוספות רצינו יהודה:

מפני

אפרסקין ושני רמונים ואתרוג אחד ואמר גורסק בר דרי משמיה דרב מנשיא בר שגובלי' משמיה דרב י' וכן לעירוב והני נמי ליהו כי אפרסקין הני חשיבי והני לא חשיבי אמר רב יוסף שרא ליה מריה לרב מנשיא בר שגובלי' אנא אמרייתא ניהליה אמתני' והוא אמרה אבריייתא ^ו דתנן ^ו אין פוחתין לעני בגורן מחצי קב חמין וקב שעורין רבי מאיר אומר חצי קב שעורין וקב וחצי כוסמין וקב גרונרות ^ו או מנה דבילה רבי עקיבא אומר פרס ^ו וחצי לוג יין ר"ע אומר רביעית ^ו ורביעית שמן ר"ע אומר שמינית ושאר כל הפירות אמר אבא שאול ^ו כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות ואמר רב וכן לעירוב ומאי אולמיה דהאי מהך אילימא משום דקא תני בהך תבלין ותבלין לאו בני אכילה נינהו אטו הכא מי לא קתני חמין ושעורין ולא בני אכילה נינהו אלא משום דקתני חצי לוג יין ואמר רב ^ו מערבין ^ו בשתי רביעיות של יין מדבעינן כולי האי ש"מ כי אמר רב וכן לעירוב אהא מתני' קאמר ש"מ אמר מר ובמזון שתי סעודות לעירוב סבר רב יוסף למימר עד דאיכא סעודה מהאי וסעודה מהאי אמר ליה רבה אפילו למחצה לשליש ולרביע גופא אמר רב מערבין בשתי רביעיות של יין ומי בעינן כולי האי והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר יין כדי לאכול בו ^ו חומץ כדי למבא בו זיתים ובצלים כדי לאכול בהן שתי סעודות התם ^ו בחמרא מבשלא אמר מר חומץ כדי למבא בו אמר רב גידל אמר רב כדי למבא בו מזון שתי סעודות של ירק איכא דאמרי אמר רב גידל אמר רב ירק הנאכל בשתי סעודות אמר מר זיתים ובצלים כדי לאכול בהן מזון שתי סעודות ובבצלים מי מערבין והתניא ^ו אמר ר' שמעון בן אלעזר פעם אחת ^ו שבת רבי מאיר בערדיסקא ובא אדם אחד לפניו אמר לו ר' עירבתי בבצלים למיבעין והושיבו ר' מאיר בארבע אמות שלו לא קשיא הא בעלים הא באימהות דתניא אבל בצל והשכים ומת אין אומרין ממה מת ואמר שמואל לא שנו אלא בעלים אבל באימהות לית לן בה ובעלין נמי לא אמרין אלא דלא

דאיירי

אמר רב כדי לאכול בו. חומץ כדי ליטבול בו. וזיתים ובצלים כדי לאכול בהן שתי סעודות. ובמזון ב' סעודות לעירוב. סבר רב יוסף עד דאיכא סעודה מהאי וסעודה מהאי מצטרפין. ואסיקנא לדאמחצא ולשליש ולרביעין. (חומץ כדי ליטבול בו) [בצלים כדי לאכול מהן] מזון ב' סעודות. הני מילי באמהות אבל בעלין לא, ועלין נמי לא אמרין אלא

עין משפט ונר מצוה

לא א [מיי' פ"א מהל' עירובין הל' יא] טו"ש"ע א"ח סי' שפו סעיף ה:

לב ב מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הלכה ג:

לב ג מיי' פ"א מהלכות עירובין הל' ט ו[ח] סמן עשין דרענן א טוש"ע א"ח שם סעיף ד:

לד ד מיי' פ"ד מהלכות טומאת אוכלין הל' ג:

לה ה ו ז מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה יא ופ"ו

מהל' מתנות עניים הל' ח

סמן שם טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ז:

לו ה ט י ב ל מיי' פ"ו

מהלכות מתנות עניים

הל' ח:

לז מ ז ס מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה ין יא סמן עשין דרענן א טוש"ע א"ח שם סעיף ו:

מוסף רש"י

ועבדי תוך תוך. כלומר ששוק ונתמה מאל וקול רמיחמו נשמעת בקול חוץ חוץ (בסוכות טז.). הריני כבן עזאי בשוקי טבריא. ויז אלד היה דעמו לללה. אמר הריני כבן עזאי שהיה משתבח בשוקי טבריא. דמתיא בבסוכות צפ' תשעי' (מה.) בן עזאי חומר לן ממני ישראל לפני קקליפת השום (שוכין כ.). אין למדין מן הכללות. כל היכא דתנן כלל לא אמרנן דוקא הוא, דאיכא כלל דלא דק במילתיה ואיכא מיל לעיתניה כההוא כלל, ואפילו במקום שנאמר בו חוץ. מדבר פלוג, דאיכא למימר מדאפקיה להאי ודחלי דק בגללה רביעי' דתנן ר"ע אומר שמינית. ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות. והוא אמר האי דרב וכן לעירוב (בבבן) [על וין אבריייתא. ומאי אולמיה דמתני' משהו דתני בבביייתא תבלין, ותבלין לאו בני אכילה ולא בני עירוב נינהו. אטו מתני' (מילתא) [מי לא] תני חזיטין ושעורין דלאו בני אכילה נינהו. אלא משום דקתני במתני' חצי לוג יין. ואמר רב מערבין בשתי רביעיות של יין, שי"מ כי אמר רב וכן לעירוב איתני קאמר שי"מ. ואם הוא אין מבושל

רבינו חננאל (המשך)

(לעניין) [לעניין] בגורין מחצי קב חזיטין וקב שעורין ר' מאיר אמר חצי קב. וקב וחצי כוסמין. וקב גרונרות או מנה דבילה [ר"ע אומר] פרס. חצי לוג יין ר' עקיב' אומר רביעית. רביעית שמן ר' עקיבא אומר שמינית. ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות. והוא אמר האי דרב וכן לעירוב (בבבן) [על וין אבריייתא. ומאי אולמיה דמתני' משהו דתני בבביייתא תבלין, ותבלין לאו בני אכילה ולא בני עירוב נינהו. אטו מתני' (מילתא) [מי לא] תני חזיטין ושעורין דלאו בני אכילה נינהו. אלא משום דקתני במתני' חצי לוג יין. ואמר רב מערבין בשתי רביעיות של יין, שי"מ כי אמר רב וכן לעירוב איתני קאמר שי"מ. ואם הוא אין מבושל

אגודין, וה' אפרסקין, ב' רמונים, ואתרוג אחד. ואמר קורסק בר דר משום (דרבנן) [דרבן] וכן לעירוב, ואם איתא ניהו ה' תפוחים כשיעור אפרסקין ה'. ושנינן תפוחין דשכיחי קב, אפרסקין דלא שכיחי ה'. אמר רב יוסף שרא ליה מריה לרב מנשיא בר שגובלי' דאנא אמרין[תא ניהליה. הא דאמר רב וכן לעינין [עירוב] אמתניתין דתנן בסוף פיאה, אין פוחתין